

Iránymutatások

A központi értéktár résztvevők nemteljesítésére vonatkozó szabályai és eljárásai

Tartalomjegyzék

1	Hatály.....	3
2	Fogalommeghatározások.....	4
3	Cél	5
4	Megfelelési és beszámolási kötelezettségek	7
4.1	Az iránymutatások jogállása.....	7
4.2	Beszámolási követelmények	7
5	Iránymutatások.....	8
5.1	A résztvevők nemteljesítésére vonatkozó szabályok és eljárások meghatározása ..	8
5.2	A résztvevők nemteljesítésére vonatkozó szabályok és eljárások rendszeres időközönkénti tesztelése és felülvizsgálata	11

1 Hatály

Alanyi hatály

1. Ezek az iránymutatások a hatáskörrel rendelkező hatóságokra alkalmazandók.

Tárgyi hatály

2. Ezek az iránymutatások a központi értéktár által a 909/2014/EU rendelet 41. cikke alapján a résztvevők nemteljesítésének kezelésére létrehozandó szabályokra és eljárásokra alkalmazandók.

Időbeli hatály

3. Ezek az iránymutatások az ESMA honlapján, az EU valamennyi hivatalos nyelvén történő közzétételüket követően két hónappal lépnek hatályba.

2 Fogalom meghatározások

4. Eltérő rendelkezés hiányában ezek az iránymutatások a 909/2014/EU rendeletben használt és meghatározott fogalmakat azokkal egyező módon értelmezik. Ezen túlmenően a következő fogalom meghatározások alkalmazandók:

<i>A Bizottság (EU) 2017/392 felhatalmazáson alapuló rendelete</i>	A Bizottság 2016. november 11-i (EU) 2017/392 felhatalmazáson alapuló rendelete a 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a központi értéktárakra vonatkozó engedélyezési, felügyeleti és működési követelményekről szóló szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről
<i>A CPSS és az IOSCO pénzügyi piaci infrastruktúrára vonatkozó elvei</i>	A Fizetési és Piaci Infrastruktúra Bizottság (CPSS) és az Értékpapír-felügyelet Nemzetközi Szervezete (IOSCO) által a pénzügyi piaci infrastruktúrára vonatkozóan 2012 áprilisában kidolgozott elvek
<i>A 98/26/EK irányelv</i>	Az Európai Parlament és a Tanács 1998. május 19-i 98/26/EK irányelve a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerekben az elszámolások véglegességéről
<i>EB</i>	Európai Bizottság
<i>ESMA</i>	Európai Értékpapír-piaci Hatóság
<i>EU</i>	Európai Unió
<i>A 909/2014/EU rendelet</i>	Az Európai Parlament és a Tanács 909/2014/EU rendelete az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról
<i>A 1095/2010/EU rendelet</i>	Az Európai Parlament és a Tanács 2010. november 24-i 1095/2010/EU rendelete az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapír-piaci Hatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/77/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről

3 Cél

5. Ezen iránymutatások célja a 909/2014/EU irányelv 41. cikkében meghatározott rendelkezések közös, egységes és következetes alkalmazásának biztosítása. Különösen annak biztosítására irányulnak, hogy a központi értéktárak egyértelmű és hatékony szabályokat és eljárásokat alkalmazzanak bármelyik résztvevőjük nemteljesítésének kezelésére (ez kiterjed a résztvevők minden típusára, beleértve a központi értéktárnak vagy egyéb típusú piaci infrastruktúrának minősülő résztvevőket, valamint – azokban a tagállamokban, amelyek úgy döntöttek, hogy a 98/26/EK irányelv 2. cikkének f) pontja alapján a közvetett résztvevőket is résztvevőnek tekintik – a közvetett résztvevőket is).
6. Mivel a „*nemteljesítés*” fogalmát a 909/2014/EU rendelet a résztvevők tekintetében már meghatározza, mégpedig egy olyan helyzetként, „*amelyben egy résztvevő ellen [...] fizetéseképtelenségi eljárás indul*”, így ezen iránymutatások nem kívánják tovább pontosítani a „*nemteljesítés*” fogalmát, hanem csupán iránymutatást adnak azokról a lépésekről, amelyeket a központi értéktárnak az ilyen nemteljesítés bekövetkeztekor meg kell tennie és követnie kell.
7. A 98/26/EK irányelv úgy határozza meg a „*fizetéseképtelenségi eljárást*” mint „*a tagállam vagy valamely harmadik ország joga szerinti olyan kollektív intézkedés, amelyet akár a résztvevő fél felszámolására, akár annak átszervezésére rendelnek el, amennyiben ezen intézkedés magában foglalja az átutalások és fizetések felfüggesztését, illetve azok korlátozását*” (a 2. cikk j) pontja), a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának időpontja pedig az az időpont, amikor az illetékes igazságügyi vagy közigazgatási szerv a határozatát kézbesíti (a 6. cikk (1) bekezdése). A 98/26/EK irányelv azt is előírja, hogy ebben az esetben az illetékes igazságügyi vagy közigazgatási szerv köteles a határozatról haladéktalanul értesíteni az adott tagállam erre kijelölt hatóságát, a tagállam pedig köteles haladéktalanul értesíteni az Európai Rendszerkockázati Testület, a többi tagállamot és az ESMA-t (a 6. cikk (2) és (3) bekezdése).
8. A 909/2014/EU rendelet (6) preambulumbekkezdése értelmében az ESMA-nak a 909/2014/EU rendeletre vonatkozó iránymutatások kidolgozásakor biztosítani kell a következetességet a CPSS és az IOSCO pénzügyi piaci infrastruktúrára vonatkozó elveivel.
9. E tekintetben megemlítendő, hogy a CPSS és az IOSCO pénzügyi piaci infrastruktúrára vonatkozó elveinek hatóköre valójában szélesebb, mint az iránymutatásoké, mivel azt írják elő, hogy „*a pénzügyi piaci infrastruktúrának a szabályaiban és eljárásaiban meg kell határoznia, hogy milyen körülmények esetén áll fenn a résztvevő nemteljesítése, kitérve mind a pénzügyi, mind pedig a működési nemteljesítésre*”, továbbá rögzítik, hogy „*a működési nemteljesítés akkor áll fenn, ha a résztvevő egy működési probléma, például az információtechnológiai rendszerek hibája miatt nem képes eleget tenni kötelezettségeinek*”.

10. Fontos kiemelni, hogy a 909/2014/EU rendelet ugyan a szűkebben értelmezi a „nemteljesítés” fogalmát, ez azonban nem akadályozza meg a központi értéktárakat abban, hogy a formális fizetésektelenségi eljárás megindításán kívül egyéb eljárásokat is meghatározzanak a résztvevőiket érintő események kezelésére.

4 Megfelelési és beszámolási kötelezettségek

4.1 Az iránymutatások jogállása

11. Ez a dokumentum a 909/2011/EU rendelet 41. cikkének (4) bekezdése alapján az 1095/2010/EU rendelet 16. cikkével összhangban kiadott iránymutatásokat tartalmazza. Az 1095/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése értelmében a hatáskörrel rendelkező hatóságok és a pénzügyi piaci szereplők minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásoknak és az ajánlásoknak.
12. Azoknak a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak, amelyekre ezen iránymutatások alkalmazandók, a megfelelés érdekében be kell illeszteniük azokat felügyeleti gyakorlatukba, és ellenőrizniük kell, hogy a központi értéktárak megfelelnek-e azoknak.

4.2 Beszámolási követelmények

13. Azok a hatáskörrel rendelkező hatóságok, amelyek ezen iránymutatások címzettjei, a CSDR.Notifications@esma.europa.eu címen az iránymutatásoknak az ESMA honlapján, az EU valamennyi hivatalos nyelvén történő közzétételét követően két hónapon belül kötelesek értesíteni az ESMA-t, hogy megfelelnek-e, illetve meg kívánják-e felelni ezeknek az iránymutatásoknak, és indokolniuk kell, ha nem felelnek meg a iránymutatásoknak.
14. Amennyiben e határidőn belül nem érkezik válasz, úgy tekintik, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság nem felel meg az iránymutatásoknak. Az értesítésekhez használandó sablon az ESMA weboldalán található.

5 Iránymutatások

5.1 A résztvevők nemteljesítésére vonatkozó szabályok és eljárások meghatározása

5.1.1 A résztvevők nemteljesítésére vonatkozó szabályok és eljárások kialakítására vonatkozó eljárás

1. Az általa üzemeltetett értékpapír-kiegyenlítési rendszerekre vonatkozó nemteljesítési szabályok és eljárások kidolgozása során a központi értéktárnak be kell vonnia az érintett érdekelt feleket, többek között – de nem csak ezekre szorítkozva – a résztvevőit (lehetőleg a felhasználói bizottságokkal folytatott konzultáción keresztül), az egyéb érintett piaci infrastruktúrákat (központi értéktárak, a központi értéktár által kiegyenlített értékpapírügyletek pénzoldalát kiegyenlítő szervezetek, központi szerződő felek és kereskedési helyszínek) és – ha közös kiegyenlítési infrastruktúrát használnak – ezen infrastruktúrák üzemeltetőit.
2. A központi értéktár nemteljesítésre vonatkozó szabályait és eljárásait az ügyvezető szervének jóvá kell hagynia.

5.1.2 Egy résztvevő nemteljesítésének elismerése

3. A központi értéktár akkor kezdi el végrehajtani a nemteljesítésre vonatkozó szabályait és eljárásait, amint – miután minden ésszerű lépést megtett annak érdekében, hogy igazolja a nemteljesítés bekövetkeztét – megállapította egy résztvevő nemteljesítését.
4. A központi értéktárat az egyik résztvevőjének nemteljesítéséről értesítheti maga a résztvevő, a központi értéktár tagállamában a 98/26/EK irányelv 6. cikkének (2) bekezdése szerint kijelölt hatóság, a központi értéktár hatáskörrel rendelkező hatósága, a nemteljesítő résztvevő hatáskörrel rendelkező hatósága vagy bármely más személy, amely tud a nemteljesítés fennállásáról, mint például a központi szerződő fél, a kereskedési helyszín, az összekapcsolt központi értéktár vagy a központi értéktár által használt közös kiegyenlítési infrastruktúra üzemeltetője.
5. E célból a központi értéktárnak fel kell szólítania a résztvevőit, hogy a lehető leghamarabb jelentsék be nemteljesítésüket, és meg kell határozni azokat a csatornákat, amelyeken keresztül ezt a bejelentést meg kell tenni.
6. Amint tájékoztatták a résztvevő nemteljesítéséről, a központi értéktárnak továbbítania kell ezeket az információkat a hatáskörrel rendelkező hatóságának, beleértve az ebben az időpontban rendelkezésre álló részleteket és az információk forrását is. Ezt követően a lehető leghamarabb azonosítania és továbbítania kell a hatáskörrel rendelkező hatósága számára legalább az alább felsorolt információkat:

- annak a részvevőnek a típusa, amelynél a nemteljesítés bekövetkezett (azaz például a jogállásra, engedélyre, tevékenységre vonatkozó információk, továbbá hogy az (EU) 2017/392 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 67. cikke szerinti fő résztvevőnek minősül-e);
- a nemteljesítő résztvevő kiegyenlítésre váró kiegyenlítési megbízásainak, valamint – ha lehetséges – azon megbízásainak teljes volumene és értéke, amelyeket valószínűleg nem lehet kiegyenlíteni, mégpedig az (EU) 2017/392 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 42. cikkének (2) bekezdésében meghatározottak szerint a nemteljesítés napján számított „értéken”;
- azoknak az ügyleteknek és pénzügyi eszközöknek a típusa (az (EU) 2017/392 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 54. cikke (2) bekezdésének b) pontjában, illetve 42. cikke (1) bekezdésének d) pontjában használt kategóriák szerint), amelyekre ezek a megbízások vonatkoznak;
- adott esetben az, hogy melyik közös kiegyenlítési infrastruktúrában dolgozzák fel a nemteljesítő résztvevő kiegyenlítési megbízásait, valamint a nemteljesítő résztvevő határon átnyúló tevékenységeinek minden egyéb mutatói, ha azok rendelkezésre állnak;
- ha a központi értéktár előtt ismert, a nemteljesítő résztvevő ügyfeleinek száma; és
- a nemteljesítéssel adott esetben együtt járó jelentős kockázatokra vonatkozó információk.

5.1.3 A központi értéktár által nemteljesítés esetén meghozható intézkedések

7. A központi értéktár a nemteljesítésre vonatkozó szabályaiban és eljárásaiban jelzi, hogy – amennyiben az egyik részvevőjénél nemteljesítés következik be – a résztvevő nemteljesítésének időpontjában és azt követően adott esetben milyen intézkedéseket hoz, beleértve azokat az intézkedéseket is, amelyeket a veszteségek és a likviditásra gyakorolt nyomás mérséklése érdekében hozhat meg. A központi értéktárnak meg kell határoznia, hogy ezeket az intézkedéseket automatikusan, vagy pedig eseti döntés alapján hozza-e meg.
8. Az intézkedések körébe – az alkalmazandó jog által megengedett mértékben és különösen a 98/26/EK irányelvben a kiegyenlítés véglegessége tekintetében meghatározott szabályokkal összhangban – a következők tartozhatnak:
 - (a) a rendes kiegyenlítési gyakorlatok megváltoztatása, mint például annak blokkolása, hogy a nemteljesítő résztvevő a további kiegyenlítési megbízásokat rögzítsen az értékpapír-kiegyenlítési rendszerében, továbbá a nem végleges kiegyenlítési megbízások felfüggesztése, illetve az említett résztvevő kiegyenlítési megbízásaira alkalmazható bizonyos funkciók felfüggesztése, mint

például a kiegyenlítési megbízás újrafeldolgozására vonatkozó záró időpont meghatározása;

(b) pénzügyi források felhasználása a központi értéktár részéről: adott esetben a központi értéktárnak szabályaiban és eljárásaiban meg kell határoznia, hogy melyek ezek a pénzügyi források (például a banki engedéllyel nem rendelkező központi értéktárak esetében egy garanciaalap, ha van ilyen, illetve a banki típusú kiegészítő szolgáltatások nyújtására engedéllyel rendelkező központi értéktárak esetében a résztvevők által nyújtott biztosíték), továbbá meg kell határoznia ezek felhasználásának sorrendjét, valamint a nemteljesítést követően az ezeknek a forrásoknak a megfelelő idejű feltöltését kezelő intézkedéseket és eljárásokat.

9. A központi értéktár nemteljesítésre vonatkozó szabályainak és eljárásainak meg kell határozniuk azon intézkedések következményeit, amelyeket a központi értéktár a nemteljesítő és nem mulasztó résztvevők kiegyenlítési megbízásai és számlái tekintetében meghozhat.

5.1.4 A nemteljesítésére vonatkozó szabályok és eljárások végrehajtása

10. A központi értéktár meghatározza azokat a kritériumokat, amelyeket a nemteljesítésre vonatkozó szabályaiban és eljárásaiban felsorolt intézkedések megválasztása céljából figyelembe kell venni.
11. A központi értéktárnak olyan szabályokat és eljárásokat kell meghatároznia, amelyek – a szervezeten belül, és adott esetben a szervezeten kívül is – egyértelműen elhatárolják egymástól a különböző felek felelősségi köreit a résztvevő nemteljesítésének kezelése tekintetében, továbbá képzést és iránymutatást kell nyújtania személyzetének arról, hogy miként kell végrehajtani a nemteljesítésre vonatkozó szabályokat és eljárásokat. Ezek a szabályoknak és eljárásoknak ki kell jelölniük az ezt a célt szolgáló személyzetet, foglalkozniuk kell a kommunikációs, dokumentációs és tájékoztatási igényekkel és az adat-hozzáférési kérdésekkel, valamint a más szervezetekkel folytatott koordinációval, ideértve adott esetben a többi piaci infrastruktúrát, valamint a közös kiegyenlítési infrastruktúrát használó központi értéktárak esetében ezen infrastruktúra üzemeltetőjét is.

5.1.5 A nemteljesítésére vonatkozó szabályok és eljárások végrehajtásáról szóló közlemény

12. A központi értéktár nemteljesítésére vonatkozó szabályainak és eljárásainak elő kell írniuk, hogy:
 - (a) A központi értéktárnak a lehető leghamarabb értesítenie kell a hatáskörrel rendelkező hatóságát és a nemteljesítő résztvevőt a központi értéktár által a nemteljesítés után meghozandó vagy meghozott intézkedésekről;

(b) A központi értéktárnak haladéktalanul értesítenie kell a következő személyeket és szervezeteket a központi értéktár által a nemteljesítés után meghozott intézkedésekről:

- i. az érintett hatóságai;
- ii. az ESMA;
- iii. a nem mulasztó résztvevői;
- iv. a központi értéktár által kiszolgált kereskedési helyszínek és központi szerződő felek;
- v. a központi értéktár által használt közös kiegyenlítési infrastruktúra üzemeltetője;
- vi. az összekapcsolt központi értéktárak.

13. A 12. bekezdés b) pontjának iii–vi. pontjában említett személyeknek vagy szervezeteknek nyújtott tájékoztatás nem tartalmazhat a 95/46/EK irányelv 2. cikkének a) pontja szerinti személyes adatokat¹ (kivéve, ha a nemteljesítő résztvevő természetes személy).

5.2 A résztvevők nemteljesítésére vonatkozó szabályok és eljárások rendszeres időközönkénti tesztelése és felülvizsgálata

14. A központi értéktár nemteljesítésre vonatkozó szabályainak és eljárásainak meg kell határozniuk a hatékonyságuk és gyakorlati alkalmasságuk tesztelési mechanizmusait és azok időbeli ütemezését.
15. A központi értéktárnak legalább évente, illetve a központi értéktár nemteljesítésre vonatkozó szabályainak és eljárásainak érdemi megváltoztatása esetén vagy a hatáskörrel rendelkező hatóságának felkérésére minden esetben az általa üzemeltett minden egyes értékpapír-kiegyenlítési rendszer tekintetében el kell végeznie ezeket a teszteket a résztvevők, az érintett piaci infrastruktúrák (központi értéktárak, a központi értéktár által kiegyenlített értékpapírügyletek pénzoldalát kiegyenlítő szervezetek, központi szerződő felek és kereskedési helyszínek) és adott esetben egyéb szervezetek (például a központi értéktár által használt közös kiegyenlítési infrastruktúra üzemeltetője, harmadik felek, akiknek a szolgáltatásnyújtást kiszervezték stb.) egy

¹ „személyes adat”: az azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintettre”) vonatkozó bármely információ; az azonosítható személy olyan személy, aki közvetlen vagy közvetett módon azonosítható, különösen egy azonosító számra vagy a személy fizikai, fiziológiai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy társadalmi identitására vonatkozó egy vagy több tényezőre történő utalás révén (a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/45/EK irányelv).

megfelelő mintáján. A központi értéktár hatáskörrel rendelkező hatósága kérheti, hogy részt vehessen ezekben a tesztekben.

16. Az egyes tesztek előtt a központi értéktárnak meg kell határoznia azokat a paramétereket, amelyek mentén a teszteket lefolytatják, figyelembe véve adott esetben a résztvevők különböző típusait (a volumen, tevékenység stb. tekintetében), a különböző országokban vagy időzónákban lévő résztvevőket, a különböző típusú számlákat vezető résztvevőket (gyűjtőszámlás vagy elkülönített számlás ügyfelek), valamint az érintett piaci infrastruktúrákat. Ezek a tesztek kiterjednek a szimulációra és a kommunikációs eljárások tesztelésére is. A hatáskörrel rendelkező hatóság felkérésére a központi értéktár az egyes tesztek előtt benyújthatja a hatáskörrel rendelkező hatóságának a használni tervezett paramétereket.
17. Amennyiben a teszt gyenge pontokat tár fel a nemteljesítésre vonatkozó szabályokban és eljárásokban, akkor a központi értéktárnak megfelelően módosítania kell azokat. Amennyiben a szimuláció azt tárja fel, hogy a központi értéktár résztvevőinek vagy egyéb piaci infrastruktúráinak nincsenek ismereteik a nemteljesítésre vonatkozó szabályokról és eljárásokról, illetve nem képesek azok alkalmazására, akkor a központi értéktárnak gondoskodnia kell arról, hogy megfelelően tájékoztassák ezeket a szervezeteket, és intézkedéseket kell hoznia e gyenge pontok megszüntetésére.
18. A tesztek eredményeit és adott esetben a nemteljesítésre vonatkozó szabályainak és eljárásainak tervbe vett módosításait meg kell osztani a központi értéktár ügyvezető szervével, kockázatkezelési bizottsággal, a hatáskörrel rendelkező hatósággal és az érintett hatósággal. A központi értéktárnak be kell mutatnia a résztvevői előtt az elvégzett teszt eredményeinek legalább az összefoglalóját és adott esetben a nemteljesítésre vonatkozó szabályainak és eljárásainak tervezett változtatásait is.